

УДК 336.22:005.35

JEL H26, M14, G38

DOI 10.32782/2786-8273/2025-9-21

Савченко В.В.

здобувач ступеня доктора філософії з обліку і оподаткування,
аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6743-6127>

Volodymyr Savchenko

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ESG-ПІДХОДУ

EVOLUTION OF THE CONCEPT OF BUSINESS TAX RESPONSIBILITY IN THE CONTEXT OF THE ESG APPROACH

Анотація. У статті розкрито еволюцію концепції податкової відповідальності бізнесу в контексті формування ESG-підходу до корпоративного управління. Обґрунтовано необхідність переходу від традиційного нормативного розуміння податкової відповідальності як юридичного обов'язку до її інтегрованого трактування як етичного та соціального зобов'язання. Проаналізовано методології оцінки відповідальної податкової поведінки підприємств із використанням інструментів економічного, правового та нефінансового аналізу. Досліджено роль ESG-факторів у формуванні очікувань стейкхолдерів до прозорості, доброчесності та підзвітності податкової політики. Особливу увагу приділено включенню податкової інформації до нефінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів. Запропоновано концепцію пост-ESG підходу, в межах якої трансфертне ціноутворення розглядається як інструмент реалізації принципів фіскальної етики, прозорості та справедливості. Зроблено висновок про формування нової моделі податкової поведінки, зорієнтованої на соціальну легітимність і сталий розвиток.

Ключові слова: податкова відповідальність, ESG, прозорість, трансфертне ціноутворення, сталий розвиток, доброчесність, податкова стратегія.

Abstract. Introduction. In recent years, the issue of business tax responsibility has gone beyond the traditional legal framework and entered the sphere of ethical and sustainable governance. This transformation is largely driven by the increasing role of ESG (Environmental, Social, Governance) factors in shaping the expectations of stakeholders regarding corporate transparency and integrity. Tax policy, previously perceived as a technical function aimed at optimizing tax liabilities, is now considered a critical component of reputational capital, sustainability, and stakeholder trust. The tax strategies of companies are being evaluated not only for their compliance with the law but also for their alignment with social norms, ethical standards, and environmental goals. **Purpose.** The purpose of this study is to develop a theoretical framework for understanding business tax responsibility in the context of the ESG approach, to identify how ESG factors transform fiscal behavior, and to substantiate the author's concept of a post-ESG model of tax compliance. **Methods.** The methodological basis of the study combines interdisciplinary approaches, including normative legal analysis, economic evaluation of tax behavior models, behavioral economics, and the study of non-financial corporate reporting. Content analysis of ESG disclosures and the integration of GRI 207: Tax data were also applied to assess the extent of tax transparency and ethical tax practices. **Results.** The study revealed that ESG factors, particularly the "G" component (Governance), significantly influence the redefinition of corporate tax practices. A transition is observed from traditional tax minimization strategies toward socially driven tax optimization, based on transparency, cooperation with tax authorities, and the rejection of aggressive planning. Emphasis is placed on incorporating tax information into non-financial reports and adopting new forms of stakeholder accountability. The article proposes a new conceptual model – post-ESG tax responsibility – which repositions transfer pricing from a technical tool of tax allocation to a mechanism of ethical fiscal behavior. The post-ESG model reflects a shift toward voluntary transparency, reputational risk management, and the strategic integration of tax ethics into corporate sustainability frameworks. **Conclusion.** It is concluded that business tax responsibility is evolving into a multidimensional construct encompassing legal, ethical, and social dimensions. The ESG-driven transformation of tax strategies opens new prospects for regulatory reform, including the institutionalization of tax transparency standards, revision of transfer pricing principles, and alignment of tax policies with sustainable development goals. Further studies should focus on empirical assessment of the relationship between ESG compliance levels and actual corporate tax behavior, especially in transfer pricing, to provide a more robust foundation for sustainable fiscal governance.

Keywords: tax responsibility, ESG, transparency, transfer pricing, sustainable development, integrity, tax strategy.

Постановка проблеми. В умовах зростання ролі нефінансових факторів у прийнятті управлінських рішень особливого значення набуває інтеграція ESG-підходу в податкову політику компаній. Концепція податкової відповідальності, яка традиційно розглядалася у межах правового регулювання та економічної доцільності, на сучасному етапі зазнає трансформації під впливом екологічних, соціальних та управлінських чинників. Зокрема,

з'являється тенденція до розширеного тлумачення податкової відповідальності – як складової корпоративної сталості, прозорості та етичної поведінки. Разом із тим, у науковому дискурсі спостерігається фрагментарність у визначенні взаємозв'язку між ESG-орієнтацією бізнесу та його податковою стратегією. Недостатньо дослідженими залишаються такі аспекти, як вплив ESG-факторів на моделі трансфертного ціноутворення, роль податкової

прозорості в нефінансовій звітності, а також репутаційні та соціальні наслідки агресивного податкового планування. Наявна теоретико-методологічна невизначеність потребує розробки оновленої концепції податкової відповідальності бізнесу, яка б враховувала вимоги ESG-парадигми та сучасні глобальні стандарти прозорості, що обумовлює актуальність дослідження еволюції змісту податкової відповідальності в контексті сталого розвитку та корпоративної етики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних дослідженнях проблематика трансфертного ціноутворення дедалі частіше аналізується у взаємозв'язку з концепціями сталого розвитку та ESG-підходом. Зокрема, праці Краєвського В. та Муравського О. [1, 2, 4–6] системно розкривають еволюцію трансфертного ціноутворення, відзначаючи зміщення акцентів із суто фіскальної до обліково-поведінкової та управлінської парадигми, що проявляється у розвитку звітності, контролю та впровадженні ризикоорієнтованих підходів. У дослідженні [2] розглянуто трансформацію політики трансфертного ціноутворення в контексті ESG-орієнтованих бізнес-стратегій, що демонструє перехід до ширшого розуміння податкової відповідальності. Публікації С. Левицької та О. Лівенди [7], а також Мискіна Ю., Скорик М. і Параниці Н. [9] наголошують на взаємозалежності трансфертної політики та соціальної відповідальності бізнесу, підкреслюючи необхідність гармонізації фіскальних рішень із принципами сталого розвитку. У свою чергу, стаття Леги О. та співавторів [8] акцентує увагу на викликах, пов'язаних з інтеграцією ESG-факторів у податкову звітність, що формує нові вимоги до аудиту та корпоративного управління. Корінь І. [3] досліджує вплив глобалізації на ефективність режиму трансфертних цін, а Титенко Л. і Богдан С. [10] – роль трансфертного ціноутворення як інструменту управлінського обліку. Загалом, проаналізовані джерела демонструють поступовий перехід до концептуально нової моделі трансфертного ціноутворення, де враховуються не лише економічні, а й нефінансові аспекти, що зумовлює актуальність подальшого наукового осмислення податкової відповідальності бізнесу у світлі ESG-підходу.

Мета статті. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування еволюції концепції податкової відповідальності бізнесу в контексті ESG-підходу шляхом виявлення основних змін у парадигмі фіскальної поведінки компаній, визначення впливу нефінансових факторів на формування податкової політики та розробки науково-практичних засад інтеграції принципів сталого розвитку у сферу трансфертного ціноутворення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення концепції податкової відповідальності бізнесу вимагає комплексного підходу до її аналізу, що включає правову, економічну та соціально-етичну складові. У сучасних умовах, коли фіскальна поведінка підприємств дедалі більше перебуває під пильною увагою стейкхолдерів, зростає потреба в переосмисленні традиційних уявлень про взаємовідносини бізнесу та держави в податковій сфері.

У науковій літературі поняття «податкова відповідальність бізнесу» трактується як складна категорія, що поєднує юридичний обов'язок платника податків дотримуватися норм податкового законодавства із соціальною та етичною відповідальністю за формування прозорої та справедливої податкової політики підприємства. У класичному правовому дискурсі податкова відповідальність розглядається крізь призму виконання

платником обов'язків, закріплених у податковому законодавстві, а також застосування до нього санкцій у разі порушення відповідних норм. Такий формальний підхід дозволяє чітко регламентувати відповідальність як юридичну категорію, однак не охоплює повною мірою соціальні наслідки податкової поведінки бізнесу.

З економічної точки зору, податкова відповідальність постає як елемент управлінської стратегії, що включає ухвалення фіскальних рішень з урахуванням не лише правових, а й соціальних, етичних та репутаційних ризиків. Зокрема, у працях В. Краєвського та С. Поліщука [2] обґрунтовано, що податкова поведінка підприємств дедалі більше залежить від нефінансових факторів, зокрема тих, що входять до ESG-профілю компанії. Такий підхід відображає сучасну тенденцію переходу від податкової мінімізації до концепції податкової прозорості як складової нефінансової звітності та інструменту побудови довіри до бізнесу з боку стейкхолдерів.

З урахуванням міжнародної практики, податкова відповідальність дедалі частіше розглядається в межах ESG-підходу, особливо в частині “Governance”, яка охоплює прозорість корпоративного управління, етику бізнесу та підзвітність. Так, стандарт GRI 207: Tax 2019 вперше формалізує податкові питання в межах нефінансової звітності, вимагаючи від компаній розкривати інформацію щодо податкової стратегії, управління податковими ризиками та структури сплати податків на рівні юрисдикцій [2, 10].

Тож, податкову відповідальність бізнесу в економіко-правовому аспекті доцільно визначити як багатовимірну категорію, що охоплює:

- 1) дотримання законодавчих норм (формальна відповідальність);
- 2) добровільне дотримання стандартів податкової прозорості;
- 3) інтеграцію податкової етики у стратегію сталого розвитку підприємства.

Отже, податкова відповідальність розглядається не лише як юридичний обов'язок, але й як соціально значуща функція бізнесу в умовах зростання ролі ESG-факторів у корпоративному управлінні.

У зв'язку з розширенням змісту поняття податкової відповідальності, постає необхідність адекватного теоретико-методологічного інструментарію для її дослідження. З огляду на міждисциплінарний характер проблематики, важливо враховувати як правові механізми, так і соціально-економічні чинники податкової поведінки бізнесу.

Аналіз відповідальної фіскальної поведінки компанії здійснюється з використанням міждисциплінарного інструментарію, що охоплює економічну теорію, податкове право, теорію агентських відносин, поведінкову економіку, а також концепції корпоративної соціальної відповідальності (CSR) та ESG. У сучасній науці дедалі більше уваги приділяється дослідженню того, якою мірою податкова стратегія підприємства узгоджується з суспільними очікуваннями та стандартами етичної поведінки.

Серед ключових методологічних підходів, що застосовуються для аналізу податкової відповідальності, варто виділити:

- 1) нормативно-правовий аналіз, який дозволяє оцінити відповідність дій платника нормам податкового законодавства;
- 2) економіко-математичне моделювання – для виявлення рівня ефективності фіскальної поведінки в умовах альтернативних стратегій;

3) контент-аналіз нефінансової звітності, який застосовується з метою оцінки рівня прозорості податкової інформації;

4) опитування та інтерв'ю з представниками бізнесу, що дозволяють виявити мотиваційні чинники прийняття податкових рішень;

5) індексний підхід – зокрема, використання податкового компоненту в складі ESG-рейтингу.

Ці методології дають змогу не лише визначити формальні аспекти відповідності законодавству, а й оцінити глибину внутрішньої фіскальної етики компанії як частини її корпоративної відповідальності.

Враховуючи зростаючий вплив ESG-факторів на стратегічне планування підприємств, доцільно розглянути саму концепцію ESG як фреймворк, у межах якого формується нове розуміння податкової прозорості та відповідальності.

Концепція ESG (Environmental, Social, Governance) охоплює нефінансові аспекти діяльності підприємства, які є критично важливими для довгострокової стійкості бізнесу. У контексті податкової відповідальності особливу увагу заслуговує компонент Governance, який охоплює етичні принципи управління, дотримання законодавства, прозорість у сплаті податків, запобігання агресивному податковому плануванню.

Міжнародні стандарти звітності, зокрема GRI 207: Tax 2019, чітко визначають вимоги до розкриття податкової інформації, зокрема щодо політики, стратегії, ризиків та географічної структури сплати податків. ESG-фреймворк таким чином виконує роль системного підходу до оцінки нефінансової результативності бізнесу, де податкова поведінка є інтегральною складовою загального уявлення про доброчесність компанії.

Застосування ESG як аналітичного інструмента дозволяє не лише виявити відповідність компанії сучасним етичним стандартам, а й оцінити її здатність до фіскальної відповідальності у довгостроковій перспективі.

У контексті зміни парадигми корпоративного управління, що відбувається під впливом глобальних трендів сталого розвитку, ESG-підхід дедалі частіше розглядається не лише як зовнішній стандарт нефінансової оцінки, а як інституціоналізований чинник, що трансформує внутрішню поведінку підприємств, зокрема – у сфері фіскальних рішень. Відтак постає логічне питання: яким чином ESG впливає на податкову політику бізнесу, і як саме змінюються очікування до прозорості та етики в оподаткуванні?

Фундаментальна зміна у ставленні до податків як не лише законодавчого обов'язку, а й соціально значущої практики, відображає перехід до нової системи координат, у якій прозорість податкової звітності та відповідальна фіскальна поведінка стають невід'ємною частиною ESG-стратегії компанії. На думку Краєвського В. та Муравського О. (2024), інтеграція податкових питань до контексту ESG означає підвищення ролі нефінансових чинників у формуванні довіри до компанії та її інституційної легітимності.

Згідно з GRI 207: Tax 2019, очікування до прозорості охоплюють:

- публічність податкової стратегії;
- відкритість структури юрисдикцій;
- вказівку обсягів податкових платежів за країнами;
- опис підходів до управління ризиками та взаємодії з податковими органами.

Формується нова «етика оподаткування», що базується не на мінімізації зобов'язань, а на балансі між оптимізацією та суспільною відповідальністю. Цей зсув особливо помітний у транснаціональних корпораціях, що публічно зобов'язуються не використовувати агресивне податкове планування, дотримуватися принципу «економічної сутності» (substance over form), та відображати реальні фінансові потоки в юрисдикціях, де генерується дохід.

Одним із ключових чинників посилення ESG-навантаження на податкову поведінку стає феномен соціальної ліцензії на ведення бізнесу – неформального мандату суспільного схвалення, який неможливо здобути без дотримання принципів прозорості, справедливості та відповідального оподаткування.

У сучасному глобальному економічному середовищі компанії дедалі частіше стикаються з тиском з боку зовнішніх стейкхолдерів щодо їх податкової поведінки. Ідеться не лише про регуляторів, а й про інвесторів (особливо ESG-орієнтованих), рейтингові агентства, засоби масової інформації, громадські організації та навіть споживачів. Податкові практики розглядаються як частина корпоративної репутації – особливо у світлі конфліктів, пов'язаних з уникненням податків (Apple, Google, Starbucks тощо).

У відповідь на це компанії змушені формувати публічну податкову політику, вбудовану в їхні нефінансові звіти, що не лише демонструє дотримання законодавства, а й виявляє етичну мотивацію податкових рішень, що сприяє укріпленню соціального капіталу та уникненню санкцій з боку держави чи іміджевих втрат. Взаємозв'язок між стейкхолдерами, ESG-чинниками та податковою поведінкою узагальнено у табл. 1.

Таблиця 1

Взаємозв'язок між стейкхолдерами, ESG-чинниками та податковою поведінкою

Група стейкхолдерів	Очікування щодо податкової поведінки компанії	Реакція компанії в межах ESG-підходу
Інституційні інвестори	Прозорість структури податкових платежів; відсутність офшорних схем	Включення розділу про податки в нефінансову звітність; декларація податкової етики
Регулятори (фіскальні органи)	Відповідність законодавству; розкриття повної інформації про трансфертне ціноутворення	Превентивна звітність, внутрішній податковий комплаєнс
Громадськість / НУО	Чесна сплата податків у країні діяльності; публічність податкових даних	Соціальні ініціативи, комунікаційна стратегія щодо податкової доброчесності
ESG-рейтингові агентства	Дані для оцінки G-компонента (Governance) ESG	Включення GRI 207: Tax у корпоративну нефінансову звітність
Медіа	Висвітлення податкових скандалів; аналіз рейтингу прозорості компаній	Прозорість, управління репутаційними ризиками

Джерело: побудовано автором

Тож, ESG-підхід не просто додає до податкового дискурсу нові виміри – він інституціоналізує етичну податкову поведінку, формуючи нові «м'які» механізми регулювання через соціальний тиск та вимоги нефінансової підзвітності. Податкове планування дедалі більше перетворюється із закритого управлінського процесу на публічну декларацію корпоративних цінностей.

Узагальнюючи трансформаційні процеси у сфері податкової політики під впливом ESG, можна констатувати формування нової моделі податкової відповідальності, яку доцільно визначати як пост-ESG підхід. Його суть полягає у виході за межі традиційних фіскальних стратегій та інтеграції етичних, соціальних і репутаційних детермінант у процеси прийняття податкових рішень. Такий підхід передбачає відмову від ідеї фіскального мінімалізму як ключового управлінського орієнтиру на користь стратегій, що гармонізують інтереси бізнесу, держави та суспільства.

Класична парадигма податкового планування базувалася на домінанті мінімізації фіскального навантаження за допомогою законних інструментів оптимізації – зокрема, через трансфертне ціноутворення, використання пільгових юрисдикцій, реструктуризацію прибутку. У сучасних умовах ця модель дедалі частіше конфліктує із суспільними очікуваннями щодо чесності, прозорості та справедливого розподілу податкового тягара.

Пост-ESG підхід передбачає переорієнтацію з «мінімізації» на «оптимізацію», яка базується на:

- врахуванні нефінансових ризиків (репутаційних, соціальних);
- прозорості податкових рішень;
- взаємодії з регуляторами в межах партнерських моделей (tax cooperation);
- відмові від агресивного податкового планування, навіть у межах законодавства.

Податкова політика розглядається як соціальний договір між бізнесом і суспільством, де ключовим критерієм ефективності є не лише зниження податкового тягара, а й збереження довіри, легітимності та довгострокової стійкості. Один із найяскравіших проявів пост-ESG підходу – це інституціоналізація податкової прозорості в межах нефінансової звітності. Зокрема, стандарт GRI 207: Tax 2019 передбачає включення до звітності таких елементів:

- загальна податкова стратегія компанії;
- принципи взаємодії з податковими органами;
- опис процесу управління податковими ризиками;
- географічна структура податкових платежів (CBCR – country-by-country reporting);

– зв'язок податкової політики з ESG-цілями підприємства.

Такий формат не лише забезпечує вищий рівень відкритості перед стейкхолдерами, а й сприяє внутрішній інституційній зміні у підходах до планування, формуючи внутрішній комплаєнс-контур, орієнтований на сталість і доброчесність. Застосування таких звітних підходів поступово нормалізується в середовищі транснаціонального бізнесу, зокрема в рамках вимог Європейської директиви CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), яка прямо передбачає звітування щодо податкових питань у складі ESG-інформації.

Особливого значення у формуванні пост-ESG моделі набуває перегляд функції трансфертного ціноутворення. Із суто технічного інструмента розподілу прибутку між юрисдикціями воно перетворюється на механізм забезпечення фіскальної справедливості. Це передбачає відмову від штучних схем переміщення прибутку в країни з низькими ставками, натомість – обґрунтування цін внутрішньогрупових операцій на основі економічної реальності та публічного інтересу. На основі цього можна виділити ключові напрями ESG-орієнтованого реформування трансфертного ціноутворення (табл. 2).

Отже, трансфертне ціноутворення виступає ключовим простором для реалізації ESG-підходу в оподаткуванні. Його реформування є не лише технічним, а передусім інституційним процесом, який визначає ступінь етичності, відповідальності та стійкості фіскальної політики компаній.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано еволюцію концепції податкової відповідальності бізнесу в контексті ESG-підходу, яка засвідчує перехід від вузького нормативного тлумачення до ширшої соціально-етичної парадигми, де податкове планування трактується як елемент добросовісного управління та корпоративної прозорості. Встановлено, що ESG-фактори, особливо компонент “Governance”, дедалі більше впливають на очікування стейкхолдерів щодо фіскальної поведінки компаній, зумовлюючи зсув від моделі мінімізації податків до практики оптимізації, зорієнтованої на суспільний інтерес, відповідальність та довіру. Методологічне осмислення податкової відповідальності через призму ESG передбачає залучення не лише правових, а й економіко-поведінкових інструментів аналізу, зокрема через оцінку нефінансової звітності, репутаційних ризиків та індексів прозорості. Зазначено, що соціальна ліцензія на ведення бізнесу, тиск з боку інституційних інвесторів, громадянського суспільства й міжнародних стандартів формують нові, нефіскальні виміри фіскального комплаєнсу, в межах

Таблиця 2

Ключові напрями ESG-орієнтованого реформування трансфертного ціноутворення

Аспект	Підходи	
	класичний	ESG-підхід
Мета	Мінімізація податкових зобов'язань	Забезпечення прозорості, доброчесності та відповідності економічній суті
Критерій вибору методів	Фіскальна ефективність	Поєднання законності, обґрунтованості, етичності
Роль у звітності	Внутрішній елемент фінансової звітності	Частина ESG-звітування (GRI 207, CBCR)
Підхід до ризиків	Формальний контроль ризиків з боку держави	Інтегрований підхід до комплаєнсу і репутаційного управління
Співпраця з податковими органами	Захисна, мінімальна	Партнерська, відкрита, з акцентом на запобігання конфліктам

Джерело: побудовано автором.

яких податкова стратегія включається до ESG-звітності як ознака доброчесності компанії. Особливої ваги набуває реформування трансфертного ціноутворення, яке з інструмента оптимізації податкових платежів трансформується у механізм реалізації принципів податкової етики, справедливості та економічної реальності. Таким чином, пост-ESG підхід до податкової відповідальності

бізнесу формує нову якість фіскальних відносин, що базується на добровільній прозорості, етичному саморегулюванні та стратегічному балансі між економічною ефективністю і соціальною легітимністю, що відкриває перспективи для подальших міждисциплінарних досліджень у сфері сталого оподаткування та управління корпоративними ризиками.

Бібліографічний список:

1. Kraievskiy V., Muravskiy O. Tax compliance control and audit of transfer pricing transactions. *Economics of systems development*. 2024. Vol. 6 (1). P. 37–45.
2. Kraievskiy V., Polishchuk S. Transformation of transfer pricing policy in the context of ESG-oriented business strategies. *Economics of systems development*. 2025. Vol. 7 (1). P. 42–49.
3. Корінь І.С. Розвиток трансфертного ціноутворення в умовах глобалізації та шляхи підвищення ефективності режиму трансфертних цін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Випуск 38. С. 57–62.
4. Красівський В. М., Муравський О. Ю. Обліково-податкова природа трансфертного ціноутворення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2023. №5 (73). Том 2. С. 84–89.
5. Красівський В. М., Муравський О. Ю. Звітність із трансфертного ціноутворення: виникнення та розвиток. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 12. С. 46–51.
6. Красівський В.М., Муравський О.Ю. Ризикоорієнтований підхід в системі податкового контролю за трансфертним ціноутворенням. *Український економічний часопис*. 2023. № 1. С. 23–28.
7. Левицька С.О., Лівенда К.О. Застосування трансфертних цін на засадах дотримання принципів соціальної відповідальності бізнесу. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економічні науки»*. 2021. Випуск 4 (96). С. 157–173.
8. Лега О. В., Безкровний О. В., Канцедал Н. А., Лиженьков В. Г., Шейко А. Р. ESG-фактори та їх відображення в податковій звітності: виклики для аудиту. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 10. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/441> (дата звернення: 01.05.2025)
9. Мискін Ю. І., Скорик М. О., Параниця Н. В. Трансфертне ціноутворення в контексті реалізації стратегії сталого розвитку. *Український економічний часопис*. 2024. № 4. С. 25–29.
10. Титенко Л.В., Богдан С.В. Трансфертне ціноутворення як інструмент управлінського обліку. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 3 (64). С. 87–95.

References:

1. Kraievskiy V., Muravskiy O. (2024) Tax compliance control and audit of transfer pricing transactions. *Ekonomika systemnoho rozvytku – Economics of Systems Development*, no. 6(1), pp. 37–45.
2. Kraievskiy V., Polishchuk S. (2025) Transformation of transfer pricing policy in the context of ESG-oriented business strategies. *Ekonomika systemnoho rozvytku – Economics of Systems Development*, no. 7(1), pp. 42–49.
3. Korin I. S. (2021) Rozvytok transferthogo tsinoutvorennia v umovakh hlobalizatsii ta shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti rezhyumu transfernykh tsin [Development of transfer pricing under globalization and ways to improve the efficiency of the transfer pricing regime]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, no. 38, pp. 57–62.
4. Kraievskiy V. M., Muravskiy O. Yu. (2023) Oblikovo-podatкова pryroda transferthogo tsinoutvorennia [Accounting and tax nature of transfer pricing]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriya: Ekonomichni nauky – International Scientific Journal "Internauka". Series: Economic Sciences*, no. 5(73), vol. 2, pp. 84–89.
5. Kraievskiy V. M., Muravskiy O. Yu. (2023) Zvitnist iz transferthogo tsinoutvorennia: vynyknennia ta rozvytok [Transfer pricing reporting: emergence and development]. *Investytii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, no. 12, pp. 46–51.
6. Kraievskiy V. M., Muravskiy O. Yu. (2023) Ryzkoorientoivanyi pidkhid v systemi podatkovoho kontroliu za transferthym tsinoutvorenniam [Risk-oriented approach in the system of tax control over transfer pricing]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, no. 1, pp. 23–28.
7. Levytska S. O., Livenda K. O. (2021) Zastosuvannia transfernykh tsin na zasadakh dotrymannia pryntsyviv sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu [Application of transfer pricing based on corporate social responsibility principles]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Seriya: Ekonomichni nauky – Bulletin of the National University of Water Management and Environmental Engineering. Series: Economic Sciences*, no. 4(96), pp. 157–173.
8. Leha O. V., Bezkrivnyi O. V., Kantsedal N. A., Lyzhenkov V. H., Sheiko A. R. (2025) ESG-factory ta yikh vidobrazhennia v podatkovii zvitnosti: vyklyky dlia audytu [ESG factors and their representation in tax reporting: challenges for audit]. *Aktualni pytan- nia ekonomichnykh nauk – Current Issues of Economic Sciences*, no. 10. Available at: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/441> (accessed May 1, 2025).
9. Myskin Yu. I., Skoryk M. O., Paranytsia N. V. (2024) Transferthne tsinoutvorennia v konteksti realizatsii stratehii staloho rozvytku [Transfer pricing in the context of implementing a sustainable development strategy]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, no. 4, pp. 25–29.
10. Tytenko L. V., Bohdan S. V. (2020) Transferthne tsinoutvorennia yak instrument upravlinskoho obliku [Transfer pricing as a tool of managerial accounting]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, no. 3(64), pp. 87–95.

Стаття надійшла до редакції 02.05.2025